Magiczny Kraków

10 lat Krakowa Miasta Literatury UNESCO

2023-11-03

21 października minęło dokładnie dziesięć lat, od kiedy Kraków otrzymał prestiżowy tytuł Miasta Literatury UNESCO. Aby uczcić ten dzień, zapraszamy czytelników do wspólnych wspomnień, na wyjątkowy spacer literacki oraz… nową stronę KMLU. W przestrzeni miejskiej pokazujemy kampanię „10 lat Krakowa Miasta Literatury UNESCO – piszemy je razem!” prezentującą osoby, które tworzą literacką tkankę miasta.

W 2013 roku Kraków dołączył do sieci Miast Kreatywnych jako siódme miasto świata, aby zwiększać dostęp do kultury i promować praktyki twórcze – na tle lokalnym, ogólnopolskim i międzynarodowym. Przyznanie tytułu było świadectwem docenienia krakowskiego dziedzictwa kulturowego oraz lokalnego środowiska.

– Czekaliśmy na ten tytuł ponad cztery lata – wspomina Robert Piaskowski, pełnomocnik prezydenta miasta Krakowa ds. kultury. – Kiedy w październiku 2013 roku zadzwonili do nas przedstawiciele Sekretariatu UNESCO w Paryżu, czuliśmy ogromną radość. A potem zaczęła się długa, ale i satysfakcjonująca praca, budowanie zespołu koordynującego program KMLU, rozwój sieci partnerów, ale i definiowanie tego, co jest ważne. Jako cel podstawowy obraliśmy sobie rozwój kompetencji czytelniczych naszych mieszkańców. Udaje się rozwijać sieć biblioteczną, wsparcie wszystkich ogniw rynku książki. Mam nadzieję, że zwieńczeniem programu Miasta Literatury, który zarysowaliśmy już na etapie aplikacji, będzie budowa interdyscyplinarnego Centrum Literatury i Języka Planeta LEM – ostatnie dni przyniosły w tej kwestii wiele nadziei – dodaje Piaskowski.

W ślad za tytułem Kraków przygotował i wdrożył miejski program wspierający realizację zadań w obszarze literatury. Program ten ma za zadanie integrację i wzmocnienie różnych podmiotów: od miejskich instytucji kultury, przez trzeci sektor, wydawnictwa, księgarnie kameralne, po twórców i twórczynie: pisarki i pisarzy, redaktorki i redaktorów, tłumaczki i tłumaczy, ilustratorów i ilustratorki. Program Kraków Miasto Literatury UNESCO jest pionierskim działaniem tego typu w Polsce.

– Przyjęcie tytułu było dla miasta jednoczesnym zobowiązaniem do wsparcia lokalnych inicjatyw związanych z kulturą literacką. Staraliśmy się dopełnić naszych obietnic. Ale ta dekada była wypełniona nie tylko działaniami instytucji miejskich. To w dużej mierze dziesięć lat intensywnej pracy wielu podmiotów zaangażowanych w to, by Kraków na co dzień tętnił literaturą. Taki Kraków – pełen dobrych partnerstw na rzecz literatury i pełen świadomych, ciekawych świata czytelników – jest miastem, z którego jestem dumny – mówi prezydent Krakowa Jacek Majchrowski.

Jubileusze i rocznice

Rok 2023 jest rokiem wspaniałych literackich rocznic: to jubileusz nie tylko tytułu Krakowa Miasta Literatury UNESCO. Lada dzień rozpocznie się piętnasta edycja Międzynarodowego Festiwalu Literatury im. Josepha Conrada, a w listopadzie – dziesiąta Festiwalu Literatury Dzieci i Młodzieży. Nie można zapomnieć, że świętują też wydawnictwa: Karakter ma już piętnaście lat, a Wydawnictwo Literackie działa w znakomitej formie już siedem dekad! Jubileusz KMLU szczęśliwie zbiegł się też z obchodami stulecia urodzin Wisławy Szymborskiej.

W mieście działają prężnie wydawnictwa, a lokalne księgarnie i antykwariaty – mimo niełatwej sytuacji na rynku książki – wciąż istnieją i angażują się w życie lokalnej społeczności. Podobnie biblioteki – ich rola w kształtowaniu postaw czytelniczych młodszych i starszych krakowian jest nieoceniona.

W Krakowie działa wiele instytucji kultury odpowiedzialnych za pielęgnowanie literackiego dziedzictwa, promowanie literatury i czytelnictwa czy międzynarodową współpracą, w tym: realizujący programy rezydencjalne Instytut Kultury Willa Decjusza, Biblioteka Kraków, Fundacja Wisławy Szymborskiej, Fundacja Tygodnika Powszechnego, Fundacja Burza Mózgów, Fundacja Miasto Literatury, Fundacja Poemat, Krakowskie Stowarzyszenie Komiksowe, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich, Fundacja KONTENT. Nie wolno również zapomnieć o krakowskich Targach Książki.

– Świętować w takim gronie, to prawdziwa przyjemność. Ale też świetna okazja, by przypomnieć, że Kraków Miasto Literatury UNESCO to nie tylko program kulturalny pod skrzydłami KBF-u, ale właśnie cały literacki ekosystem tego miasta: twórcy, wydawcy, księgarze, bibliotekarze, instytucje kultury oraz czytelnicy: bez ich zainteresowania nasze działania nie miałyby szans na powodzenie – podkreśla Urszula Chwalba, kuratorka programu KMLU.

To właśnie w oparciu o współpracę z partnerami w ramach programu KMLU rozwijały się: Festiwal Conrada, Festiwal Miłosza, Festiwal Bomba Megabitowa, Festiwal Literatury dla Dzieci czy Krakowski Festiwal Komiksu. Ważnym aspektem było ustanowienie Nagrody KMLU dla twórców i wydawców związanych z miastem oraz Nagrody Conrada – dla najlepszych debiutujących twórców. Do listy dodajmy platformę branżową, jaką stał się Kongres Książki, i podpisaną w ubiegłym roku Konwencję Krakowską oraz wsparcie dla księgarń kameralnych, a także całoroczne projekty i programy rezydencji literackich – w Krakowie dzieje się dużo, merytorycznie i kompleksowo.

10 lat Krakowa Miasta Literatury UNESCO – piszemy je razem!

Aby podkreślić wyjątkowy charakter obchodów, operator programu KMLU przygotował jubileuszową kampanię outdoorową. Od 23 października na krakowskich Plantach przechodnie będą mogli zobaczyć portrety ludzi, którzy tworzą KMLU. Znajdziemy wśród nich czytelników, wydawców, redaktorki, pisarzy, dziennikarzy, tłumaczki, księgarki, bibliotekarzy i aktywistów literackich, czyli tych, którzy „razem piszą” Kraków, jego historię, teraźniejszość i przyszłość.

Wśród osób sfotografowanych w przestrzeni miasta zobaczymy m.in. znanych twórców: Barbarę Sadurską, Łukasza Orbitowskiego, Michała Rusinka, Zośkę Papużankę i Ryszarda Krynickiego. Kampania „10 lat Krakowa Miasta Literatury UNESCO – piszemy je razem!” potrwa do początku listopada, a jedna z jej odsłon znajdzie się także na zbliżających się Międzynarodowych Targach Książki w Krakowie .

Spacerem po KMLU

W sobotę – w okrągłą rocznicę przyznania tytułu i w przededniu rozpoczęcia piętnastej edycji Festiwalu Conrada – odbył się wyjątkowy spacer, którego uczestnicy mieli szansę zapoznać się z literackim charakterem Krakowa. Z przewodniczką Anną Hojwą zwiedziliśmy księgarnie, antykwariaty i siedziby krakowskich wydawnictw a nawet kawiarnie czy uniwersytety. Zobaczyliśmy także Kraków

jako jedyne miasto na świecie, w którym mieszkało w tym samym czasie dwoje laureatów literackiej Nagrody Nobla. W trakcie wspólnej wyprawy tropem literatury poznaliśmy ciekawostki i zajrzyliśmy do niedostępnych na co dzień miejsc.

Kraków – posłuchaj!

Od kwietnia, w ramach współpracy z Radiem Kraków Kultura, emitowany jest cykl podkastów „10 na 10”, których gośćmi są osoby współtworzące literacki charakter miasta. Rozmowy te dotyczą nie tylko aktualnych wydarzeń lokalnych – festiwali, spotkań, warsztatów, ale i sytuacji księgarń kameralnych, rynku wydawniczego, programów rezydencji literackich czy nagród i programów wsparcia dla twórczyń i twórców. Rozmowy z przedstawicielami środowiska pozwalają nie tylko na zajrzenie w przeszłość, ale i na spojrzenie w przyszłość i zrozumienie idei KMLU jako spoiwa tego wyjątkowego w skali kraju ekosystemu.

Idziemy WWW nowe!

Jubileusz to także czas na zmiany, dlatego program Kraków Miasto Literatury UNESCO już dziś zachęca do zajrzenia na nową stronę internetową miastoliteratury.pl. Nowoczesny i świeży design, dyskretna elegancja i nowy układ treści – to cele, które przyświecały pracującemu nad nią zespołowi KBF-u. Strona, jak przekonają się wkrótce użytkownicy, jest przejrzysta i przyjazna. Pozwala na zapoznanie się z najważniejszymi projektami prowadzonymi w KMLU oraz z literacką historią miasta. Zaimplementowano na niej także nowe funkcjonalności, które mają ułatwić dostęp do informacji o programach wsparcia dla twórców oraz aktualnych wydarzeniach przeznaczonych dla czytelników.

KMLU zaprasza nie tylko do zajrzenia na stronę, ale także do uczestnictwa w bogatym programie wydarzeń skierowanych do miłośników książek – przez cały rok i przez całe kolejne dziesięciolecie.